

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2276/2025
12.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Коцан, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Папулић, адвокат из ..., ради утврђења повреде нужног наследног дела, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2298/23 од 09.11.2023. године, у седници одржаној 12.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2298/23 од 09.11.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2298/23 од 09.11.2023. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована жалба, туженог, **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Руми П 738/20 од 09.05.2023. године, исправљена решењем тог суда П 738/20 од 12.06.2023. године и **ОДБИЈА** захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 49.500,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Руми П 738/20 од 09.05.2023. године, исправљеном решењем тог суда П 738/20 од 12.06.2023. године, утврђено је да је тестаментом покојног ВВ, бившег из ..., састављеним 13.05.1983. године, повређен нужни наследни део тужиоца АА из ..., сина покојног ВВ, преминулог 02.10.1983. године. Утврђено је да је нужни наследни део тужиоца 12/144 дела на непокретностима уписаним у листу непокретности број ... и ... КО ..., опредељеним означавањем бројева парцела, катастарске културе и површине. Дозвољено је тужиоцу да се на основу ове пресуде упише као власник 12/144 дела предметних непокретности и тужени обавезан да тужиоцу преда у супосед наведену сувласничку припадност непокретности. Тужени је

обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 289.062,87 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2298/23 од 09.11.2023. године, усвојена је жалба туженог и првостепена пресуда преиначена тако што је у целости одбијен постављени тужбени захтев и тужилац обавезан да туженом накнади трошкове првостепеног поступка од 90.000,00 динара и трошкове жалбеног поступка од 118.718,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, ради заштите општег интереса, равноправности грађана и уједначавања судске праксе.

Апелациони суд у Новом Саду је решењем РЗ 3/25 од 14.02.2025. године предложио Врховном суду одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2298/23 од 09.11.2023. године, у смислу члана 395. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011).

Врховни суд је прихватио одлучивање о ревизији, пошто су испуњени услови предвиђени чланом 395. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09), због потребе уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. ЗПП, ревизијски суд налази да је она донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, покојни ВВ, који је умро 02.10.1983. године је био сувласник 48/144 делова непокретности уписаних у листу непокретности број ... и ... КО ..., опредељених бројевима парцела, катастарском културом и површином у изреци првостепене пресуде. Писменим тестаментом пред сведоцима сачињеним 13.05.1983. године, ВВ је своје припадности на непокретностима оставио у наслеђе сестри ГГ, а тужиоца, свог сина искључио из наслеђа, наводећи у тестаменту да према њему није показао помоћ и поштовање. У моменту смрти ВВ је био ожењен ДД. Супруга покојног ВВ и тужилац су 07.02.1984. године покренули ову парницу, у којој су поднеском од 17.04.1984. године поставили евентуални тужбени захтев којим захтевају нужни наследни део од укупно $\frac{1}{2}$ дела целокупне заоставштине покојног ВВ. У току парнице ДД је умрла, а њени наследници тужбу повукли. ГГ је такође умрла у току парнице, па је актуелно власник наслеђеног дела непокретности од ВВ тужени, као њен завештајни наследник. Укупна вредност заоставштине којом је покојни ВВ располагао тестаментом износи 16.713.107,20 динара. У току живота, покојни ВВ је 1979. године дао тужиоцу 300.000,00 динара поводом рођења унука, сина тужиоца, а након смрти ВВ тужилац и ДД су остварили право на повраћај одузете имовине правном претходнику ЂЂ. Родитељи тужиоца су били разведени, тужилац је одржавао контакте са оцем, али није прихватио очеву жељу да пређе да живи код њега.

На основу овако утврђених чињеница, као и чињенице да тужени није пружио доказе о постојању околности које искључују тужиоца из права на наслеђе покојног

оца, првостепени суд налази да је тестаменталним располагањем покојни ВВ повредио право на нужни наследни део тужиоца у висини $\frac{1}{4}$ дела заоставштине, пошто је ВВ имао два законска наследника, а тужиочев нужни део износи $\frac{1}{2}$ дела од онога што би по закону наследио. Одлуку заснива на одредбама чланова 61, 62. став 4, 39, 40, 42. и 43. став 1. Закона о наслеђивању. По становишту тог суда, новчани износ дат поводом рођења детета тужиоца не сматра се поклоном који се урачунава у нужни наследни део, а тужиоцу припада сувласнички удео на спорним непокретностима, пошто завешталац у тестаменту није определио правну природу нужног дела.

Другостепени суд прихвата као правилно и потпуно чињенично утврђење у првостепеној пресуди, али налази да је на тако утврђено чињенично стање погрешно примењено материјално право. Према Закону о наслеђивању, наследник има право на новчану противвредност нужног дела, с обзиром на облигационоправну природу права на нужни део, које је као такво установљено законом. За преображај права на нужни део из облигационоправне у стварноправну природу битно је постојање околности на страни нужног наследника који такав захтев поставља и неопходност њиховог вредновања, а које се односе на: карактер добара завештаних или поклоњених трећим лицима; постојање и трајање заједнице живота између оставиоца и нужног наследника; личне и имовинске прилике нужног наследника. У конкретном случају за промену правну природу права на нужни део тужилац ни у тужби, а ни у току поступка није навео оправдане разлоге, па по оцени другостепеног суда није било чињеница на основу којих би се могло утврдити постојање разлога за досуђивање нужног дела као стварног права. Из наведених разлога, побијаном пресудом је одбијен постављени тужбени захтев као неоснован.

По становишту Врховног суда, оба нижестепена суда су погрешно на спорни однос применила меродавно материјално право, што је за последицу имало неправилну одлуку другостепеног суда, којом је првостепена пресуда преиначена и одбијен постављени тужбени захтев.

Према члану 237. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС“ бр. 46/95 ... 6/15), наслеђа отворена пре ступања на снагу овог закона расправиће се по прописима који су важили до дана његовог ступања на снагу (став 1.); на завештања, уговоре о доживотном издржавању и уговоре о уступању и расподели имовине за живота, који су сачињени до дана ступања на снагу овог закона, примениће се прописи који су важили у време њиховог сачињавања (став 2.).

У време сачињења тестаamenta и смрти покојног ВВ, на територији Аутономне Покрајине Војводине важио је Закон о наслеђивању („Службени лист САПВ“ бр. 8/75 и 27/79). Према овом закону, наслеђивати се могу ствари и права на којима појединац има право својине (члан 2. став 1.); наследити се може на основу закона или на основу тестаamenta (члан 6.); на основу закона наслеђују умрлог његови потомци, његови усвојеници и њихови потомци, његов брачни друг, његови родитељи и њихови потомци, његови дедови и бабе и њихова деца; ова лица наслеђују по наследним редовима (члан 9. ставови 1. и 2.); заоставштину умрлог наслеђују пре свега његова деца и његов брачни друг; они наслеђују на равне делове (члан 10.); нужни наследници су потомци умрлог, његови усвојеници и њихови потомци, његови родитељи и његов брачни друг (члан 26. став 1.); нужни наследници имају право на део заоставштине којим оставилац не може располагати и који се назива нужни део; нужни део потомака, усвојеника и њихових потомака и брачног друга износи $\frac{1}{2}$, а нужни део осталих

наследника 1/3 од оног дела који би сваком поједином од њих припадао по законском реду наслеђивања; остатком заоставштине може завешталац располагати по својој вољи и тај део заоставштине назива се расположиви део (члан 27); нужном наследнику припада одређени део сваке ствари и права који сачињавају заоставштину, али завешталац може одредити да нужни наследник прими свој део и у одређеним стварима, правима или новцу (члан 28.); смањење располагања тестаментом може се тражити у року од три године од проглашења тестаamenta (члан 42.); завешталац може искључити из наслеђа наследника који има право на нужни део: 1) ако се он повредом неке законске или моралне обавезе теже огрешио према оставиоцу; 2) ако је са умишљајем учинио неко теже кривично дело према њему или његовом брачном другу, детету, или родитељу; 3) ако је учинио кривично дело управљено на подривање власти радног народа, независности земље, њене одбрамбене снаге или социјалистичке изградње; 4) ако се одао нераду и непоштену животу; искључење из наслеђа може бити потпуно или делимично (члан 43.); завешталац који жели да искључи неког наследника мора то изразити у тестамену на несумњив начин, а корисно је да наведе и основ за искључење; основ за искључење мора постојати у време састављања тестаamenta; у случају спора о основаности искључења дужност доказивања да је искључење основано лежи на ономе ко се на искључење позива (члан 44.); уобичајени мањи поклони не урачунавају се у наследни део (члан 56.).

Из наведених материјалноправних одредби следи да је првостепени суд утврдио све битне чињенице за одлуку о постављеном захтеву, те извео правилан закључак да је терет доказивања основаности искључења из наслеђа тужиоца лежао на туженом. Чињенично је утврђено да је тужилац био у контакту са оцем, да је квалитет њиховог односа био условљен ранијим разводом родитеља тужиоца, па не постоји ни један од законом предвиђених услова за искључење из наслеђа, пошто се држање тужиоца у породичним околностима у којима је одрастао и живео не може правно стандардизовати као теже огрешење сина према оцу. Правилан је и закључак да новчани износ који је отац предао тужиоцу приликом рођења његовог детета, односно унука покојног ВВ не представља поклон који се урачунава у нужни наследни део, као и да имовина одузета ЂЂ, а враћена тужиоцу и супрузи покојног ВВ након његове смрти не представља заоставштину, па се ова имовина не може урачунати тужиоцу у нужни наследни део.

Тужилац је, супротно истицању туженог, постављањем евентуалног тужбеног захтева поднеском од 17.04.1984. године у законском року од три године захтевао нужни наследни део. По изричитој законској одредби нужном наследнику припада одређени део сваке ствари и права који сачињавају заоставштину, па је првостепени суд, са полазиштем на чињеницу да је покојни ВВ имао два законска наследника првог наследног реда правилно усвојио тужбени захтев и тужиоцу признао право својине на ¼ дела заоставштине којом је његов покојни отац располагао тестаментом у корист сестре, пошто овим делом по меродавним материјалноправним одредбама није могао располагати.

Погрешка у означавању дела првостепене пресуде у којој су описане спорне непокретности као става 1. изреке, иако су непокретности описане у ставу 3. тачкама 1. и 2. изреке не утиче на законитост пресуде, пошто се може исправити у свако доба у складу са одредбама члана 349. ЗПП.

На основу одредби чланова 161. став 2, 149. став 1, 150. и 159. ставови 1. – 4. ЗПП, одлучено је о трошковима целог поступка. Првостепени суд је правилно одлучио о обавези туженог да тужиоцу накнади оправдане трошкове првостепеног поступка, тужени није постигао успех у жалбеном поступку па му трошкови тог поступка не припадају, а тужиоцу је досуђен као оправдани и трошак ревизијског поступка у границама постављеног захтева од 49.500,00 динара, на име награде за састав ревизије.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић